

Č.J. 9114/2021-NÚKIB-E/310 • 25. ŘÍJNA 2021

Návrh opatření obecné povahy analýzy trhu č. A/3/xx.2021-x, trhu č. 3 – velkoobchodní trh přístupu k mobilním službám

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) tímto uplatňuje připomínky k dokumentu „*Návrhu opatření obecné povahy analýzy trhu č. A/3/xx.2021-x, trhu č. 3 – velkoobchodní trh přístupu k mobilním službám*“, zveřejněným ČTÚ dne 24. 9. 2021 na svých webových stránkách.

NÚKIB konkrétně připomínkuje následující pasáž na str. 28:

„Překážkou při rozvoji vlastních 5G sítí uvedených společností může představovat i dosud nevydané usměrnění Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost (dále jen „NÚKIB“) ohledně výběru dodavatelů pro technologii 5G v ČR. Vzhledem k obchodním úspěchům čínských firem při dodávkách mobilních technologií v Evropě je pravděpodobné, že uvedené společnosti zvažují využití 5G také od čínských dodavatelů, avšak, vzhledem k chybějícímu usměrnění NÚKIB, s finálním rozhodnutím ohledně nákupu váhají. To může mít odkladný účinek na jejich rozhodnutí o nákupu a budování vlastní 5G infrastruktury, a tedy i na termín dosažení minimálních podmínek nároku na národní roaming (pokrytí 10 % populace ČR a 500 vlastních základnových stanic). Popsané možné váhání může být zdůvodněno možnou cenovou výhodností 5G technologií od čínských výrobců v porovnání s výrobci z jiných zemí. Např. dle studie GSMA by celkové náklady na 5G sítě v Evropě byly v případě zakazu využití technologií od čínských výrobců vyšší o 62 miliard USD.“

Připomínky NÚKIB

NÚKIB by se v prvé řadě chtěl vyjádřit ke sdělení ČTÚ, že jednou z překážek při rozvoji 5G sítí v České republice může představovat i dosud nevydané usměrnění NÚKIB ohledně výběru dodavatelů pro technologii 5G v ČR.

Jak jsou si jistě zástupci ČTÚ vědomi, NÚKIB dlouhodobě a cíleně usiluje o vznik národního rámce pro hodnocení rizikového profilu relevantních dodavatelů do 5G infrastruktury, přičemž práce na vytvoření takového mechanismu již na úrovni státních institucí probíhají. S ohledem na rané fáze příprav, ještě stále nevyjasněnou národní pozici nad touto komplexní problematikou a v neposlední řadě také s ohledem na to, že takový mechanismus bude s největší pravděpodobností vyžadovat přijetí legislativních změn, nelze očekávat přijetí takovýchto legislativních změn v současném stadiu příprav budování 5G sítí. NÚKIB se plně ztotožňuje s tím, že je nezbytné, aby stát v situaci absence národní regulatorní úpravy srozumitelně deklaroval národně-bezpečnostní zájmy a východiska a nabídl operátorům kritéria pro výběr důvěryhodných dodavatelů do 5G sítí alespoň v podobě doporučení, jehož vytvoření iniciovalo na konci roku 2020 právě ČTÚ.

Cílem takového doporučení by bylo poskytnutí vodítek zejména pro strategicky nejvýznamnější infrastrukturu České republiky dle zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (dále jen „ZKB“), jako jsou informační a komunikační systémy kritické infrastruktury či provozovatelů základních služeb. Protože NÚKIB vnímá, že problematika dodavatelů do 5G infrastruktury je široká, usiluje o konsensuální znění tohoto doporučení napříč ostatními relevantními institucemi státu (MPO, ČTÚ, MZV a zpravodajské služby). I přesto, že s uvedenými institucemi na tomto dokumentu spolupracoval od začátku, nebylo prozatím tohoto konsensu dosaženo, tudíž Doporučení nemohlo být veřejně publikováno.

NÚKIB by na tomto místě chtěl upozornit ČTÚ, že hlavním důvodem pro dosavadní nevydání tohoto doporučení a nenavýšení předvídatelnosti, byla neočekávané nepodpoření vydání ze strany ČTÚ a MPO těsně před plánovaným zveřejněním tohoto dokumentu. V současné době NÚKIB vyvíjí snahy směřující k vypořádání pochybností či nejasností dokumentu tak, aby k jeho vydání mohlo v brzké době dojít.

K existenci vodítek jako takových NÚKIB upozorňuje na stále platné Varování před použitím technických nebo programových prostředků firem Huawei a ZTE z prosince 2018. Dle tohoto varování jsou regulované subjekty dle ZKB povinny provést hodnocení rizik. NÚKIB zároveň připomíná, že dle ZKB jsou dále regulované subjekty povinny zohledňovat „požadavky vyplývající z bezpečnostních opatření při výběru dodavatele“. To platí i pro dodavatele 5G technologií do subjektů regulovaných dle ZKB (mezi něž patří 3 největší operátoři působící na českém trhu). Kromě regulatorních nástrojů NÚKIB upozorňuje také na značné množství dokumentů zabývajících se bezpečností 5G sítí, zejména pak bezpečností dodavatelského řetězce a důvěryhodností dodavatelů technologií pro 5G sítě, ke kterým se Česká republika přihlásila. Určující jsou v tomto například (i) Pražské návrhy (Prague Proposals), které byly přijaty na 5G bezpečnostní konferenci v Praze v roce 2019, (ii) EU 5G Toolbox, který byl v lednu 2020 vydán skupinou pro spolupráci (NIS Cooperation Group), sestávající ze zástupců členských států Evropské unie (dále také „EU“), Evropské komise a Agentury Evropské unie pro bezpečnost sítí a informací (ENISA), či (iii) Společné prohlášení k americko-české deklaraci o bezpečnosti sítí 5G. Tyto dokumenty, ač legislativně nezávazné povahy, mimo jiné přímo či nepřímo popisují, jak by měly státy a operátoři přistupovat k budování 5G sítí, potažmo k výběru dodavatelů technologií, které budou k provozu 5G sítí využity, tak, aby byly tyto sítě bezpečné a odolné.

NÚKIB by se dále chtěl vyjádřit také k zavádějícím tvrzením o značně zvýšených nákladech 5G sítí v případě zákazu využití technologií od čínských výrobců. NÚKIB upozorňuje na to, že ČTÚ ve své analýze žádným způsobem nezohledňuje ani nezmiňuje bezpečnostní hledisko 5G technologií, zohledňuje jediný zdroj pro svoje tvrzení a analýzu tak lze označit za neúplnou. NÚKIB na tomto místě poukazuje na opakované upřednostňování nižších pořizovacích nákladů na úkor dalších faktorů (jako jsou např. kybernetická bezpečnost, kvalita a bezpečnost dodavatelského řetězce). Ačkoliv je vysoce pravděpodobné, že operátorům se náklady na budování 5G sítí v případě vyloučení rizikových dodavatelů zvýší, NÚKIB upozorňuje na to, že odhad studie GSMA, kterou

ČTÚ v dokumentu cituje (kdy celkové náklady na 5G sítě v Evropě byly v případě zákazu využití technologií od čínských výrobců vyšší o 62 miliard USD), je značně zavádějící. Studie Strand Consulting, jeden z dalších zdrojů této analýzy, totiž uvádí, že nahrazení technologií čínských firem by telekomunikační společnosti v Evropě stálo pouze 3,5 miliardy USD. Dále, s ohledem na to, že telekomunikační sítě, které jsou v četných případech neodmyslitelnou součástí kritické infrastruktury, je povinností státu zajistit jejich bezpečnost. Bezpečnost je v četných případech možno zajistit za cenu vyšších nákladů.

I když náklady na budování 5G sítí v ČR a celé Evropě budou v případě zákazu čínských dodavatelů pravděpodobně vyšší než při jejich zahrnutí, ČTÚ si záměrně a selektivně vybírá zdroje, které podporují jejich argumenty a nelze je tak považovat za objektivní posouzení věcí.